

VÝZNAMNÉ VÝROČÍ:

MODRÝ DIGITÁLNÍ VÝPLATNÍ OTISK V ČESKÉM POŠTOVNÍM PROVOZU JIŽ PĚT LET

Koncem září 2019 uplynulo již pět let od okamžiku, kdy byl zprovozněn se souhlasem české poštovní správy pro vyplácení listovních zásilek digitální výplatní stroj produkující otisky dosud neobvyklého tvaru a **navíc v povolené modré barvě**. Došlo k tomu v budově Magistrátu hl. m. Prahy v Praze dne **22. 9. 2014**, což bylo potvrzeno zástupcem firmy Evrofin z Ústí nad Labem, zastupující firmu NEOPOST, výrobce digitálního výplatního stroje IS-480. tento otisk v poštovním provozu ještě nalezneme. Má licenční číslo L 87002083 a k datu 15. 6. 2017 vyplatil již 155743 zásilek (!).

Od vzniku tohoto druhu vyplácení na území Československa v roce 1926 se modré otisky objevily nejen jako eseje či zkušební otisky anebo v poštovním provozu jako otisky z nouze při nedostatku červené barvy do výplatního stroje zejména v dobách dob socialistického Československa bez souhlasu čs. poštovních autorit či dokonce bez souhlasu UPU. Dlužno však uvést, že modré otisky se objevily i legálně, v dobách Protektorátu Čechy a Morava a v omezené míře i v prvním období po roce 1945, kdy mělo výplatní razítko tvar „větrné růžice“ či „motýlka“. Pouze za jediným účelem – k vyplácení novinových zásilek. Modrá barva má tradici. Ve světě najdeme modré otisky též. Ať již se souhlasem UPU či bez něj, vždy měly svůj účel různého druhu. V minulosti jsem tyto důvody v různých článcích popsal a odůvodnil.

Digitální otisky modré barvy se objevily u nás zejména na základě technického vývoje, jejímž hlavním znakem je digitalizace. Zásadní poštovní důvod neměly. Modré či černé otisky digitálních výplatních strojů jsou v poštovním provozu lépe čitelné, což uznala i UPU. Ve vzhledu došlo k zásadním změnám, nyní již se souhlasem UPU. Kromě jiné barvy než dříve schválené červené, došlo ke změnám i v názvu státu, kde výplatní stroje pracují. **Místo názvu země (např. „Československo“) v otisku najdeme název dozorující ho subjektu (např. ČESKÁ POŠTA) – vše se souhlasem UPU.** O tomto a podobných otázkách jsem psal na portálu www.kf0015.cz. Objevily se i další dodatky nutné k chodu stroje či doručení zásilek (např. matrix, druh zásilky atd.). V otisku najdeme i počítadlo zásilek a od začátku století i nutné číslo licence.

Před pěti lety dostali naši sběratelé výplatních otisků a moderního vyplácení zásilek pěkný dárek od české poštovní správy, i když značně opožděně v porovnání s jinými státními útvary. Okolo nás poštovní provoz pořádně či částečně zmodral (Německo, Slovensko, Rakousko), a to nemluvím o jiných státech, které spíše daly přednost čitelnější černé barvě (např. USA). Nicméně jsme se zařadili mezi vyspělejší státy, které digitalizaci uznávají jako zřetelný prostředek při modernizaci doručování poštovních zásilek.

Sběratelsky je modrý otisk velmi zajímavý. I když náš poštovní provoz se nepřestal červenat a úplně nezmodral, řada subjektů si tyto stroje opatřuje. Kromě výrobce NEOPOST se u nás dostaly ke slovu i stroje výrobců FRAMA a FRANCOTYP-POSTALIA. Ba co víc, tyto výplatní stroje nepoužívají jen komerční subjekty, ale v uplynulých pěti letech se výplatní stroje produkující modré výplatní otisky objevily i v provozu českých pošt, které tyto stroje důsledně označují licenčními čísly, což se u dalších strojů nedá říci (poštálky českých pošt do dneška nemají licenční čísla). Jednotlivé soustavy či subjekty jsou označeny licenčními čísly soustavy.

Sběratelé mají tak usnadněnou cestu k rozpoznání výrobců či uživatelů (komerční subjekty či pošty). V letech 2014 a 2015 jsme ve své sbírce evidovali 33 otisků (tehdy jen soustavy L 87 – Neopost). Za několik let jejich počet vzrostl a jistě bude růst dál.

Sběratelsky lze sbírat existující otisky zatím velmi lehce generálně (není jich ještě tak hodně), nejlépe podle poštovně historického hlediska (dle dohlédacích pošt) či dep). Specializovaný či dokonce studijní pohled je zatím omezený (chybotisky, příležitostné otisky). Ale to se jistě časem změní. Hodně napomáhá nová úprava poštovních pravidel, kde Česká pošta v některých záležitostech postupuje soft-přístupem. Sběratel by měl tady zbystřit, nastudovat si pravidla a doložit je příslušnými otisky. I regionální či námětový sběratel si přijde na své. Štůčky těchto výplatních otisků jsou zajímavé, obsahují i různé motivy, i když převážná část se omezuje jen na text ke škodě příslušného subjektu a sběratelů. Regionální sběratel může své sbírky oživit dokladem o příslušné poště.

Nově si sběratel může i opatřit dohody o používání výplatního stroje k úhradě cen za poštovní služby (jsou číselně evidovány a některé zveřejněny na internetu). Subjekty smlouvy jsou ČP a příslušný uživatel. Tak si sběratel získá dokonalý přehled o možnosti použití výplatního stroje. Jde zejména o možnosti záměny odesilatele. Řada firem supluje poštu a dodává za jiné subjekty poštu, i to je zajímavé.

Dochází k dalšímu fenoménu. Řada firem z různých důvodů (morální či fyzické opotřebení) odchází od dřívějších strojů stejných či jiných výrobců a nahrazuje je těmito digitálními stroje. Zachytit tato **hraniční data (poslední den předchozího otisku a první den dalšího modrého otisku)** je sběratelsky záslužné a významné.

Dochází i k dalším zajímavostem – přesunu výplatních strojů v rámci jednoho subjektu z provozovny na provozovnu (stalo se tak u několika českých pošt). U některých komerčních subjektů dochází i k technicky možné změně označení uživatele (výplatní stroj to dovoluje, zcela jistě se souhlasem pošty či jen na oznámení – viz otisk P14 193 00 Praha 913, licenční číslo 87002144 TETA Drogerie několikrát změnil podobu). Letos se objevil i první příležitostný otisk poštovního výplatního stroje (Plzeň).

Díky iniciativě sběratelů výplatních otisků v rámci Klubu filatelistů 00-15 Praha mají sběratelé získat informaci o existenci modrých otisků, které jsou dokladovány v našem provozu od roku 2014, pokud navštíví portál modry.kf0015.cz či www.kf0015.cz. Zde je databáze modrých výplatních otisků.

Dochází i k rozšíření terminologie – v souvislosti s tímto strojem a modrým otiskem se začal používat název „digitální známka“ či „frankovací stroj“. Dle mého názoru bychom měli zůstat u původního a zaběhnutého názvu „výplatní otisk“ pro otisk, i když kompaktní vzhled svádí k označení známka a u výplatního stroje“, který má v sobě „vyplácení“, nikoliv „frankování“. Hantýrku nechme pošťákům a dealerům.

Na kmenovém serveru klubu www.kf0015.cz jsou i články k tomuto podoboru zachycující v letech 2014-2016 začínající obor a jeho obraz v literatuře:

Základní literatura modrého otisku 2014 – 2016.

- 1/ Konečný J., Neopost IS 480 – nový výplatní otisk, www.kf0015.cz, 5. 7. 2015
- 2/ Leiš I., Části českého modrého otisku dekodovány, www.kf0015.cz, 12. 3. 2016
- 3/ Leiš I., Doba se mění a výplatní otisky též, www.kf0015.cz, 5. 7. 2015
- 4/ Leiš I., Ilustrace – Glosy 2013 II – Katalog (přehled) výplatních otisků České republiky 1993 – 2014, www.kf0015.cz, 14. 12. 2014
- 5/ Leiš I., Katalog modrých otisků ČR 2014-2016, www.kf0015.cz (základní verze a dvě aktualizace), 2. aktualizace z 15. 3. 2016
- 6/ Leiš I., Modré výplatní otisky, www.kf0015.cz, 20. 9. 2014
- 7/ Leiš I., Marko J., Modrý výplatní otisk v českém poštovním provozu (dokladováno), www.kf0015.cz, 1. 12. 2014
- 8/ Leiš I., Neopost byl první, www.kf0015.cz, 4. 10. 2015
- 9/ Leiš I., Souběh výplatních otisků jednoho uživatele, www.kf0015.cz, 7. 3. 2016
- 10/ Leiš I., Výplatní otisky Neopost s licenčním číslem L97XXXXXX na poštách, www.kf0015.cz, 20. 12. 2015
- 11/ Marko J., Leiš I., viz 7/
- 12/ Hawkins J., Stambaugh R., The International Mtere Stamp Catalog (internetový záznam), 2006 a další aktualizace v dalších letech

Na závěr tohoto článku o významném výročí, které by v nadcházejícím velkém výročí sta let výplatních strojů v poštovním provozu na území Československa by nemělo zapadnout, dvě poznámky - jednak k firmě Neopost, jednak ke stroji IS-480 výrobce Neopost, který vytvořil první digitální výplatní otisk v modré barvě.

Firma NEOPOST

1924 – založena jako Neopost Limited ve Velké Británii

1930 – akvizice Neopostu firmou RONEO ve Velké Británii

1970 – 1980 – akvizice firmami SMH-Andrex (Francie), Friden (USA), Roneo a Hadewe (Velká Británie

a Holandsko

1981 – připojení k Alcatelu (Francie)

1992 – vytvořena skupina Neopost Group

1997 – skupina investorů přebírá kontrolu na Neopostem

2002 – akvizice Stielow and Hasler (Německo a Švýcarsko)

2005 – akvizice fy. BTA Digital Works , software solutions

2003 – integrace koupených společností dokončena

2007 – akvizice fy. PFE (světový dodavatel pomocných zařízení)

2008 – akvizice fy. RENA a NBHG-ID (systém adres, RFID řešení)

2009 – akvizice fy Satori Software

2009 – rozšířena pozice ve Skandinávii – akvizice Kontur Documents Systems (Švédsko) a Scani (Dánsko)

2011 – akvizice GBC – Fordigraph (Austrálie)

2012 – akvizice GMC Software Technology (Švýcarsko)

2011 – akvizice Human Inference (Holandsko)

2013 – akvizice DMTI Spatial (Kanada)

2014 – akvizice Data Capture Solutions Ltd. (Velká Británie)

Hlavní činností firmy NEOPOST S.A. se sídlem v Bagneux ve Francii vyrábějí: výplatní stroje, poštovní stroje, vkladače dopisů do obálek, tiskárenská řešení, příchozí systémy, softwary na linkové služby, kontrola dokumentů. Oficiální stránky www.neopost.com. Pozoruhodná firma, KTERÁ KLADE DŮRAZ NA ROZVOJ A VÝZKUM (DÁVÁ 4 - 5% ROČNĚ NA TENTO ÚČEL).

První stroj, který byl použit na našem území byl výplatní stroj model **IS-480, co bylo potvrzeno z několika zdrojů**. Zde rozhodl uživatel stroje – Magistrát s masivní poštou (viz číslo shora). Tento stroj je označován jako **inteligentní vysoce modulární systém pro zpracování vyšších objemů odchozí pošty vyznačující se výkonností a vysokou produktivitou. Má jednoduchou obsluhu a vyznačuje se funkčností pro optimalizaci nákladů na poštovné. Vyznačuje se též širokou paletou on-line služeb. Digitalizuje a aktualizuje tarify, má on-line kreditování, mění logo v systému. Má webovou aplikaci neo-Stats (možnost statistik). Stroj je vybaven externí vážicí plošinou. Možnost dálkové diagnostiky.**

Provozní efektivita:

Rychlost (dávky) - 150 obálek za minutu

Rychlost (dynamická váha) – 90 obálek za minutu

Reklamní slogany: 10 Paměť: 9

19/9/2019 ILE